

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ

10. SINIF

4. ÜNİTE: AHLAKİ TUTUM ve DAVRANIŞLAR

**İSLAM AHLAKININ KONUSU ve GAYESİ
İSLAM AHLAKININ KAYNAKLARI**

Neler Öğreneceğiz?

- Ahlak kavramın sözlük ve terim anlamı
- İslam ahlakının konusu ve gayesi
- İslam ahlakının kaynakları
- Ahlakla ilgili Kur'an-ı Kerim'den ayetler
- Hz. Peygamber'in (s.a.v.) hayatından güzel ahlaka dair örnekler

Sözlük Anlamı

Mizaç, tabiat, huy, karakter

Terim Anlamı

İnsanın iyi veya kötü olarak vasıflandırılmasına yol açan manevi nitelikleri, huyları ve bunların etkisiyle ortaya konan iradeli davranışlarının bütünüdür.

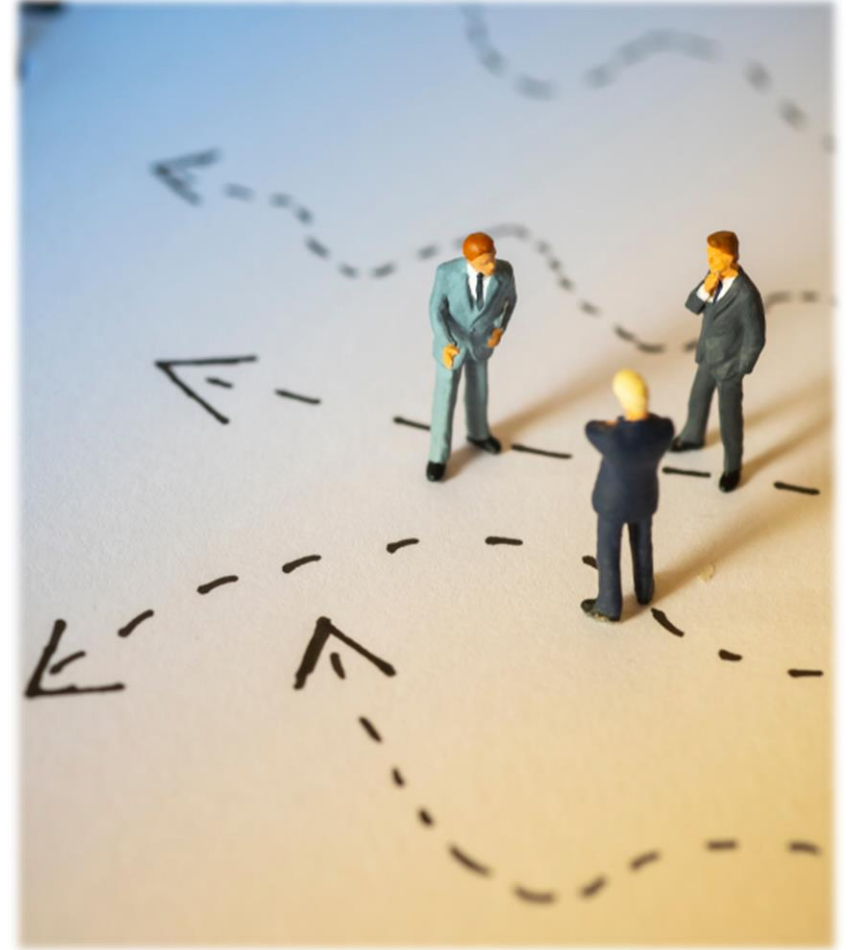

Ahlak, insanda yerleşmiş bulunan bir **karakter yapısına** işaret etmektedir. İnsanın düşünce ve eylemlerini büyük çapta şekillendiren ahlak, insanın sahip olduğu karakter yapısıdır.

Kur'an-ı Kerim'de ahlak kelimesi iki yerde geçmektedir. Bunların biri **âdet** diğeri de **ahlak** manasında kullanılmıştır.

İnsanın **akıl ve irade** sahibi **toplumsal** bir varlık olması, onun yapıp ettiklerinin ahlaki ölçülere göre değerlendirilmesine sebep olur.

- Ahlak kurallarının bir kısmı insanlar tarafından **evrensel doğrular** olarak kabul görmüştür.
- Bazı ahlaki kurallar ise toplumların kendi inanç, gelenek ve anlayışına göre şekillenmiştir.

- Ahlak, din ve hukuk gibi disiplinler, yaptıkları düzenlemelerle insan hürriyetinin sınırlarını belirlerler.
- “Ayıp”, “günah” ve “yasak” kavramları, bir anlamda insan hürriyetinin dini, ahlaki ve hukuki normlara göre düzenlenmesine zemin hazırlar.

***“Ben güzel ahlakı
(huyları) tamamlamak
için gönderildim.”***

(İmam Mâlik, Muvatta, Hüsnü'l-Huluk, 8.)

Utanma duygusu, ahlakın vicdanlara yerleşmesinde önemli bir işlev görür. Bu duyguyu kaybeden insanda, güzel ahlaka karşı duyarsızlık baş gösterir.

“Utanmıyorsan dilediğini yap!”

(Buhârî, Edeb,78.)

İslam Ahlakı

“Neyi, nasıl yapmalıyız?” sorusunun cevabını araştırır.

İyi ve kötü hakkında bilgi verir.

Uymak zorunda olduğumuz kuralları ve sorumlulukları tanıtır.

İslam ahlakının kaynağı

Kur'an-ı Kerim

Hz. Peygamberimizin
(s.a.v.) sünnetidir.

Hz. Aişe'ye (r.a.) Hz. Muhammed'in
(s.a.v.) ahlakı sorulunca:

***“Siz Kur'an okumuyor musunuz?
O'nun ahlakı Kur'an'dı.”*** diye cevap
vermiştir.

(Müslim, Salâtü'l-Müsafirîn, 139.)

Hız. Peygamberimizin söz, davranış ve uygulamaları demek olan **sünnet**, İslam ahlakının vücut bulmuş hâlidir.

- İslam insanlığa bir **hayat tarzı** sunar.
- “**İslam ahlakı**” terimi, İslamiyet’in sunmuş olduğu hayat tarzını ifade etmek için kullanılır.
- İnsanların nasıl yaşamaları gerektiğini, **neyin iyi neyin kötü** olduğunu öğretir.

Yüce Allah (c.c.) insanı en güzel biçimde var etmiş, ona iyilik ve kötülük bilgisini tanıtmış ve her ikisini de yapmaya yatkın bir **kabiliyette** yaratmıştır.

İyiliği de kötülüğü de **seçmek** insanın iradesindedir. Bu yüzden insan tercihlerinden ve yaptıklarından **sorumlu** tutulmuştur.

“Nefse ve ona birtakım kabiliyetler verip de iyilik ve kötülüklerini ilham edene yemin ederim ki nefsini kötülüklerden arandıran kurtuluşa ermiş, Onu kötülüklere gömen de ziyan etmiştir.”

(Şems suresi,7-10. ayetler.)

- İslam düşüncesine göre insan, **ruh** ve **bedenden** oluşmaktadır.
- İnsan, beden sağlığını koruduğu gibi ruh sağlığını da korumak zorundadır.
- Ruhun sağlığı ise güzel ahlaki sıfatlara sahip olunarak korunur.

1. Ahlak kelimesi, Arapça ‘hulk’ kelimesinin çoğuludur. Hulk, ‘tabiat, mizaç, huy ve karakter’ gibi anlamlara gelir. Kur’an-ı Kerim’de ahlak kelimesi iki yerde geçmektedir. Bunların biri **âdet** diğeri de **ahlak** manasında kullanılmıştır. Arapçada insanın dış yapısı için ‘halk’, iç veya manevi yapısı için ‘hulk’ kelimesi kullanılır. Kavram olarak ahlak ise insanın iyi veya kötü olarak vasıflandırılmasına yol açan manevi nitelikleri, huyları ve bunların etkisiyle ortaya konan iradeli davranışlarının bütünüdür.

Bu parçada ahlak ile ilgili aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Ahlak kelimesinin kökenine
- B) Hulk kelimesinin anlamlarına
- C) Hulk ile halk kelimelerinin kullanım farklılığına
- D) Hayatın çeşitli alanlarıyla ilgili ahlaki kurallara
- E) Ahlak kavramının tanımına

2. Değerler sisteminin oluşumunda hak, hukuk, sevap, günah, sabır, dürüstlük gibi ilkelerle sevgi, utanma, merhamet gibi duygular başrolü oynar. Bu değerlerden utanma duygusu, ahlakın vicdanlara yerleşmesinde önemli bir işlev görür. Utanma duygusunu kaybeden insanda, güzel ahlaka karşı duyarsızlık baş gösterir. Hz. Peygamberin; “Utanmıyorsan dilediğini yap!” anlamındaki hadis-i şerifi bu bakımdan son derece anlamlıdır.

Bu parçada vurgulanan asıl husus aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Değerler sisteminin önemi
- B) Utanma duygusunun işlevi
- C) Değerler sisteminde ilkelerin yeri
- D) Değerler sisteminde duyguların yeri
- E) Güzel ahlaka karşı duyarlılık

Neler Öğrendik?

- Ahlak, insanın iyi veya kötü olarak vasıflandırılmasına yol açan manevi niteliklerdir.
- İslam dini güzel ahlakı hedefler.
- İslam ahlakının kaynakları **Kur'an-ı Kerim** ve **sünnettir**.
- Hz. Peygamber (s.a.v.) yaşantısı ve sözleriyle güzel ahlakın yaşanmasında bizlere örnek olmuştur.

Hazırlayan
Halime KARAMAN